

El Tribunal resol jurídicament afers amb contingut polític

/ F. Lainez

«Em sent profundament independent»

Francisco Tomás y Valiente és un dels magistrats del Tribunal Constitucional amb posicions considerades de les més progressistes. Les seues declaracions, però, no deixen mai de ser prudentes i cautes.

Madrid, 6 de maig de 1985, és una ciutat freda. Milers de policies distribuïts per les cantonades, cartells en les parets, vehicles policials i de l'exèrcit i una autèntica allau de comentaris radiofònics preparen la polèmica visita del president nord-americà més contestat de les últimes dècades. La seu del Tribunal Constitucional, al carrer de Domenico Escarlati, en la zona de la Moncloa, és com una bombonera pulcra i silenciosa, un modern edifici de planta circular ple de moquetes, amb bidells

Adolf BELTRAN

atentíssims i un rigorós control de seguretat a l'entrada.

El despatx de Francisco Tomás y Valiente, en l'última planta, és gran i confortable. A l'exterior, el fred ha desencadenat un insòlit aiguaneu de primavera. Nascut a València l'any 1932, Tomás y Valiente hi visqué normalment fins a l'any 1960, llevat d'alguns estudis i d'una part dels últims anys de la guerra. Estudià en l'escola nacional, en el grup Balmes, i féu el batxillerat en la desapareguda acadèmia Martí, del carrer de Cavallers. A València es llicencià en Dret i fou professor adjunt a la Facultat

entre 1957 i 1961. En aquell moment, marxà a Madrid, féu oposicions i exercí com a catedràtic a les universitats de La Laguna i Salamanca, fins l'any 1980, en què ho va començar a fer a l'Autònoma de Madrid.

Amb el nomenament com a magistrat del Tribunal Constitucional, deixà la docència de la Història del Dret. Des d'aleshores, exerceix aquest càrrec, en el qual fou reelegit pel Congrés dels Diputats l'any 1983.

Pregunta.—¿Com ha viscut vosté el pas de la docència a l'exercici com a magistrat del Tribunal Constitucional?

Resposta.—El visc com un viatge d'anada i tornada, com un parèntesi que no sé quan durarà. En acceptar el nomenament, em va costar d'adaptar-me a aquest mètode de treball. Quan hauré de marxar, me n'aniré una altra vegada a la universitat.

P.—*¿Què opina dels comentaris que insistentment acusen el Tribunal Constitucional d'estar polititzat?*

R.—De cap manera no em pense que siga correcta l'acusació al Tribunal d'estar polititzat. La resposta a aquesta sensació de politització ha de ser molt clara. El Tribunal ha de resoldre cada dia afers que, en bona mesura, tenen un contingut polític, perquè afecten la relació entre els diferents poders de l'estat. Si això no és matèria política, un no pot acabar de saber bé què és exactament matèria política. Ara bé, el que passa és que aquestes qüestions, polítiques en el sentit més noble de l'expressió, es plantegen davant el Tribunal Constitucional en forma jurídica, tant perquè es presenten a través de processos constitucionalment previstos i legalment regulats, com perquè aquells que mostren una acusació determinada o els que s'hi oposen ho fan amb arguments jurídics.

Per això, no sé què pot significar la comentada politització. Potser aquesta és una conseqüència del fet que el terme política haja estat tan desprestigiat al llarg de quaranta anys, que hi ha tendència a pensar, immediatament que s'esmenta, en alguna cosa podrida.

P.—*¿Es fa un abús excessiu del recurs d'inconstitucionalitat?*

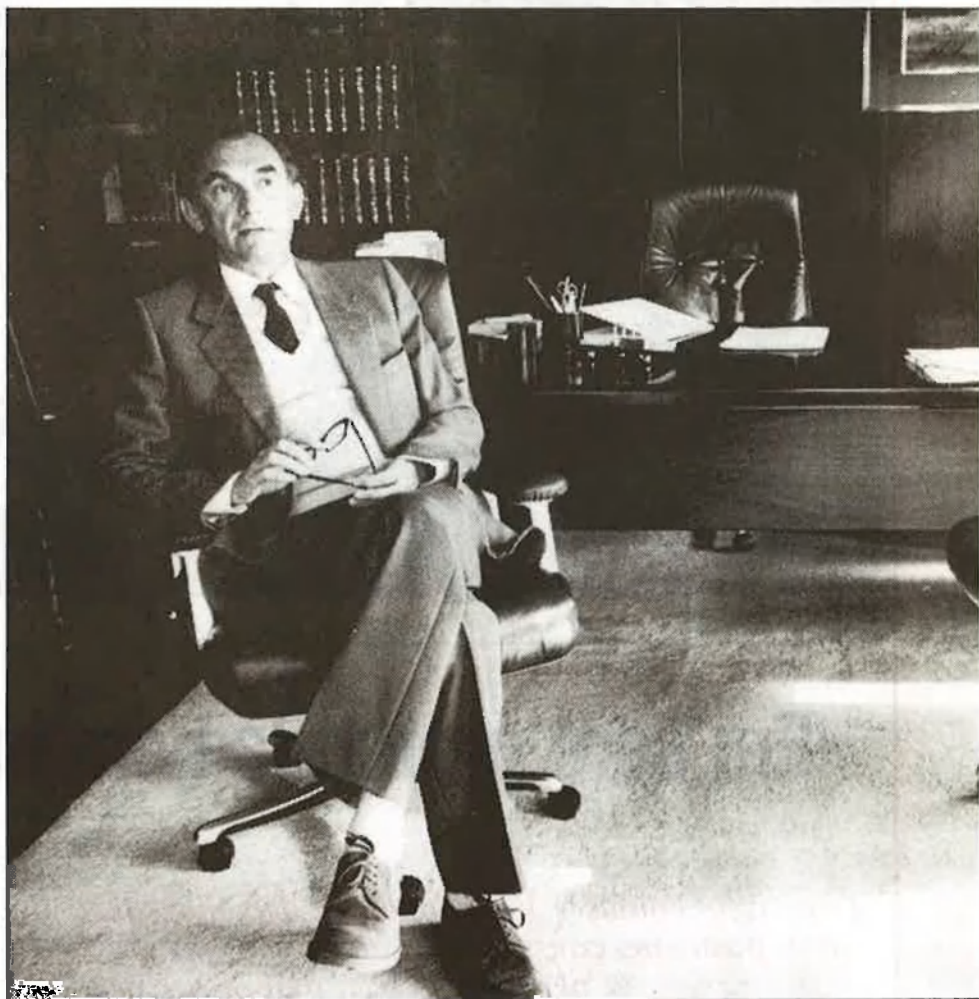
R.—La Constitució i la Llei Orgànica legitimen unes persones, uns òrgans o unes parts, per a poder exercir el recurs. Naturalment, no marquen cap taxa, cap nombre de recursos a l'any o al mes. Cadascú pot acudir al Tribunal en ús legítim del seu dret. Que se'n faça un ús més freqüent o menys, són judicis de valor que el ciutadà pot realitzar, però que ni el Tribunal ni un magistrat del Tribunal, com ara jo, no podem permetre'ns el luxe de formular. Allò que en boca d'un ciutadà seria una opinió respectable, en la meua seria una impertinència.

P.—*¿Com es poden resoldre o evitar aquestes acusacions?*

R.—¿Per part del Tribunal? De

cap manera. El tribunal manca d'iniciativa, tan activa com passiva. Vull dir, el Tribunal no pot considerar que qualsevol llei és inconstitucional si algú, que estiga legitimat per a fer-ho, no li ho planteja. Això convé recordar-ho. Però tampoc no té iniciativa en el segon sentit. Si algú interposa un recurs o una qüestió d'inconstitucionalitat, un conflicte de

aclariment, i explicar-li una anècdota. Efectivament, l'any 1973, vaig publicar aquell llibre sobre la tortura. Aleshores, hi havia a Espanya censura prèvia, i el llibre fou retirat de la circulació. Per tal que l'editorial aconseguís que l'obra tornés a aparèixer, fou necessari afegir sota el títol original un subtítol que era obvi: «estudios históricos», amb la fi-

Som independents del poder judicial i de tots els poders de l'estat

competències o un recurs d'empara, el Tribunal —que és un òrgan constitucional, independent del poder judicial i de tots els poders de l'estat— actua jurisdiccionalment. És a dir, que no pot decidir «aquest mes ja han entrat prou recursos».

P.—*Vosté és autor d'un llibre sobre la tortura judicial a Espanya. ¿Què opina d'aquest tema i de les denúncies que constantment se'n fan per part d'organismes i persones de dins i de fora de l'Estat espanyol?*

R.—Voldria fer primerament un

nalitat que ningú no pogués creure que es parlava de la tortura en 1973, a Espanya, sinó des d'una perspectiva històrica, perquè els estudis que es recollien al llibre feien referència a la història.

Per tant, jo he escrit sobre la tortura des d'una perspectiva històrica i no en termes actuals. Vosté connecta aquest llibre meu amb una realitat de tot punt lamentable. Perquè sempre és lamentable la simple possibilitat d'existència de maltractaments en qualsevol país. En el nostre cas, a

més, hi ha una legislació penal que els converteix en delictes. En la mesura que es produeix un sol cas de tortura, cal combatre'l. El que sí que puc dir és que, des d'aquest Tribunal, fins ara, mai no hem hagut d'ocupar-nos de cap recurs d'empara per mals tractes o possibles pràctiques de tortura. Concretament, només se'ns plantejà una qüestió des

recurs d'inconstitucionalitat, puc recordar-li que, oportunament, la majoria del Tribunal Constitucional pensà que el Parlament basc manca de legitimació per a presentar-lo. Davant aquella opinió, però, hi hagué un vot particular en el sentit que el Parlament basc sí que era legítimat per a plantejar el recurs. Per si l'interessa, i tal com va quedar reflectit al

L'empat aritmètic, naturalment, s'ha resolt a favor d'aquella meitat del Tribunal en la qual hi havia el president, que té vot de qualitat. En la sentència de la Loapa, per contra, el Tribunal decidí per unanimitat.

P.—Hi ha, actualment, una forta polèmica entre el govern i el Consell General del Poder Judicial a propòsit del projecte de llei del Poder Judicial, que està en aquests moments en tràmit parlamentari. La possibilitat que els membres del Consell siguin tots elegits directament pel Parlament (ara en són elegit vuit pel Parlament i dotze pels mateixos jutges), les jubilacions anticipades i els mecanismes d'accés a la judicatura —tots orientats a la renovació del poder judicial— són punts de discòrdia. El fet que abans d'octubre haja de ser reelegit, preceptivament, el Consell del Poder Judicial, fa que el govern tinga pressa per a la posada en pràctica de la llei i l'elecció consegüent del Consell, d'acord amb el nou sistema. Ara bé, això passa pel fet que aquesta llei, una vegada aprovada pel Parlament, no pugui ser paralitzada per un recurs d'inconstitucionalitat que plantege l'oposició. I això només serà possible si ja s'ha resolt el recurs contra la llei sobre el recurs previ d'inconstitucionalitat que, ara mateix, està pendent. ¿Accelerarà el Tribunal Constitucional l'aparició d'aquesta sentència?

R.—Accelerar és un terme automobilístic o dinàmic que jurídicament no té cap significat. El que supose que passarà és que no tardarà molt de temps a ser resolt.

P.—¿Què opina vosté del projecte de llei del poder judicial? ¿I de la possibilitat que el Parlament elegeca tots els membres del Consell?

R.—Es tracta d'un problema que, versemblantment, algun dia pot arribar a ser plantejat davant aquest Tribunal, i jo no vull avançar-ne cap opinió.

Tomàs y Valiente aplica una estricta precaució a les seues declaracions. Indirectament, però, va situar, per a EL TEMPS, la seua posició en contestar a la nostra pregunta sobre el cavall de batalla que s'esgrimeix des del poder judicial contra el projecte de llei en discussió al Parlament.

P.—¿Què és per a vosté la independència judicial?

R.—El primer punt que convé dei-

«És lamentable la possibilitat d'existència de maltractaments en qualsevol país»

BOE, puc recordar-li que un dels magistrats que van fer aquell vot particular era jo.

P.—Precisament, en una de les sentències més polèmiques del Tribunal Constitucional, la de la llei de l'avortament, vosté hi va fer també un vot particular. ¿Quins són els arguments i les motivacions que el van generar?

R.—Espere no semblar descortès. Però, el meu vot particular, no l'explique. El que jo volia dir és exactament el que vaig dir.

P.—S'ha comentat que la que reflecteix el seu vot és la posició més progressista que sobre aquest tema hi ha al Tribunal.

R.—No sóc la persona més adequada per a opinar sobre això.

P.—La importància i la transcendència de les decisions del Tribunal Constitucional el fan un objectiu constant de comentaris, valoracions, crítiques i comparances. Per exemple, ha resultat inevitable que, últimament, es posassen en relació i s'assenyalassen les diferències entre les sentències sobre la llei de l'avortament, sobre la Loapa i sobre el decret d'expropiació de Rumasa...

R.—Trobe que aquestes tres sentències són molt difícils de comparar, tenint en compte la diferència intrínseca dels casos. Des d'una valoració externa, potser l'únic punt que podríem destacar-ne és que dues d'aquestes sentències han resultat, en certa mesura, molt equilibrades (la de Rumasa i la de l'avortament).

del Parlament basc. No tinc notícia que, en aquest moment, hi haja plantejada qualsevol altra iniciativa sobre el tema.

P.—La Llei Antiterrorista és pendent d'un recurs. Es tracta d'un text legal molt polèmic, que ha estat acusat d'afavorir la possibilitat de maltractaments i tortures. ¿Pensa que era necessària? ¿No té l'estat suficients recursos per a no haver de recórrer a lleis d'aquest tipus?

R.—Bé, de la necessitat de la llei no tinc per què opinar. Pel que fa al

F. Lamez

/ F. Lainez

El mètode de nomenament no té necessàriament res a veure amb la independència judicial

xar clar és que, ni el Tribunal Constitucional té res a veure amb el poder judicial ni jo personalment sóc membre de la carrera judicial. De manera que, la meua contestació a la seua pregunta, no la faig en tant que m'afecte en cap dels dos sentits. La independència de qualsevol jutge o magistrat implica que, a l'hora de signar qualsevol resolució, ningú no pot influir sobre la seua decisió. I menys que ningú, cap poder de l'estat. En aquest sentit, aquest Tribunal també és independent, i jo, com a membre, em sent profundament in-

dependent. Qualsevol altra cosa, relativa a qui nomena o deixa de nomenar els membres d'aquest Tribunal, o sobre qui decideix els concursos de trasllat o els ascensos d'aquells que formen part del poder judicial, afecta el govern intern de la Magistratura, però no ha de tenir necessàriament res a veure amb la independència de cada jutge o de cada òrgan judicial, a l'hora de dictar les seues resolucions, que és el que, a mi, em sembla fonamental i constitueix el nucli del que s'entén com a independència judicial.

P.—¿És l'enfrontament entre la cúpula del poder judicial i el govern un enfrontament ideològic?

R.—Que hi ha un cert enfrontament, sembla evident. No sé si entre el govern i el Consell General del Poder Judicial o si fóra més adequat dir que entre les Corts Generals i el Consell General del Poder Judicial. Que aquest enfrontament siga ideològic, com vosté el qualifica, no em consta. Diguem que, pel que sembla, tots dos presenten formes diferents d'entendre qüestions jurídiques que, com diem al principi, tenen un indubtable contingut polític. Crec, però, que aniria bé que, tots, i pense especialment en els periodistes i els mitjans de comunicació social, contribuïssim a desdramatitzar o a no dramatitzar aquesta mena de conflictes.

Conflicte és una paraula que ha estat jurídicament regulada en mil ocasions. Cada discrepància en la interpretació concreta del dret implica un conflicte. En les societats de signe totalitari els conflictes s'amaguen. En les societats democràtiques i dinàmiques, en canvi, els conflictes es plantegen i se'n parla. És normal, així, que hi haja conflictes. No dic que siga desitjable que cada dia tots els òrgans de l'estat es troben en conflicte —tampoc no s'esdevé d'aquesta manera—, però hi ha previst que n'hi haja, i s'han previst els mecanismes per a recollir-los. Aquest és, entre d'altres, un dels avantatges de la democràcia.

- Una ullada retrospectiva a la generació Beat, per Enrique García Díez.
- Sobre l'escriptura teatral, per Rodolf Sirera.
- Aproximació al refranyer de la Festa d'Elx, per Joan Castaño.
- El parlar de la Marina Alta, per Jordi Colomina.

i toponímia, literatura, traduccions de poesia nord-americana, ressenyes i Els Sopars d'en Baena.

la rella

Ja és a la venda el número 4 en totes les llibreries

Distribuidors:

Comercial Menarques (965) 46 81 22 Sendra (96) 366 45 85